Blaðamannafélag Íslands

Upplýsingaóreiða og gervigreind

Október-nóvember 2026

Maskína

Markmið og framkvæmd

Könnun þessi er gerð af Maskínu fyrir Blaðamannafélag Íslands (BÍ). Hún er um áhrif upplýsingaóreiðu og gervigreindar á starfsumhverfi blaðamanna og fjölmiðla á Íslandi.

Könnunin var lögð fyrir félagsmenn BÍ. Tölvupóstur með könnuninni var sendur til allra 311 einstaklinga í úrtakinu. Þrjár áminningar voru sendar með tölvupósti til þeirra sem höfðu ekki svarað. Að auki var SMS-áminning send til þeirra sem enn höfðu ekki svarað og voru með skráð farsímanúmer.

Könnunin fór fram frá **26. október til 11. nóvember 2026** og voru svarendur **171,** sem gerir **55% svarhlutfall**.

Stuttar skýringar á tölfræðihugtökum í mælaborði

Meðaltal í könnunum er mæligildi á svonefnda miðsækni svara. Það segir til um hvar þungamiðja svara við tiltekinni spurningu liggur. Formúla meðaltals í orðum er einfaldlega að tölugildi svara allra þátttakenda eru lögð saman og deilt í með fjölda svara.

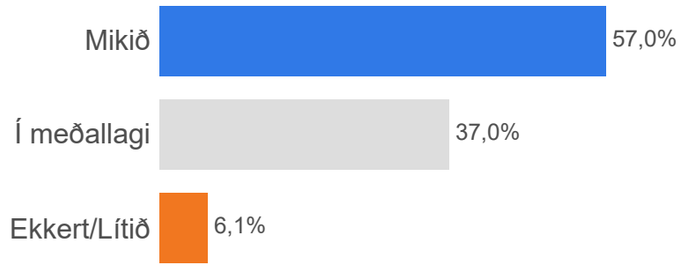
Staðalfrávik í könnunum er mæligildi á það hve mikið svör við tiltekinni spurningu sem er mæld á samfelldan kvarða dreifast í kringum meðaltal hennar. Þannig að í tiltekinni viðhorfsspurningu þýðir lágt staðalfrávik að lítill munur sé á viðhorfi svarenda og meira að marka meðaltalsviðhorfið en þegar staðalfrávikið er hátt, sem myndi þýða að meiri munur væri á viðhorfi svarenda.

Vikmörk eru talnabil utan um meðaltal sem inniheldur raunverulegt meðaltal í þýði (allir) með 95% vissu.

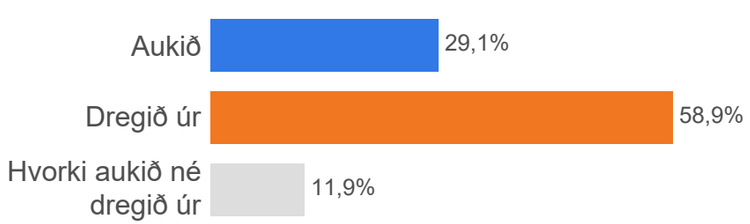
Reykjavík, 13. nóvember 2026.
Með þökk fyrir gott samstarf,
starfsfólk Maskínu.

Efni skýrslunnar er háð höfundarrétti Maskínu. Öll opinber dreifing eða fjölritun er óheimil nema með skriflegu samþykki Maskínu. Maskína er aðili að ESOMAR.
Allur réttur áskilinn: © Maskína-rannsóknir ehf.
Maskína er skrásett vörumerki Maskínu-rannsókna ehf.

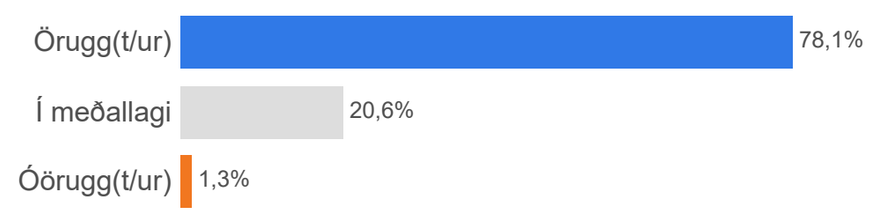
01. Hversu mikið eða lítið vandamál telur þú upplýsingaóreiðu vera fyrir íslenska fjölmiðla?

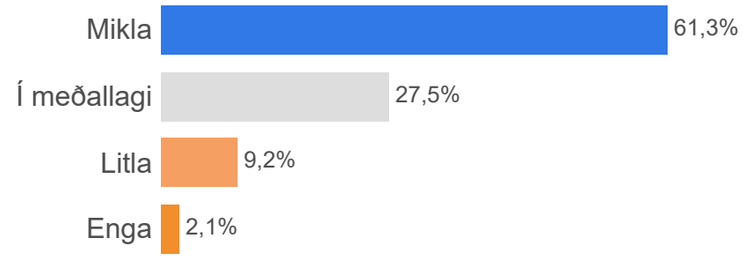
08. Hefur upplýsingaóreiða aukið eða dregið úr trausti almennings til fjölmiðla að þínu mati eða ekki haft nein áhrif?

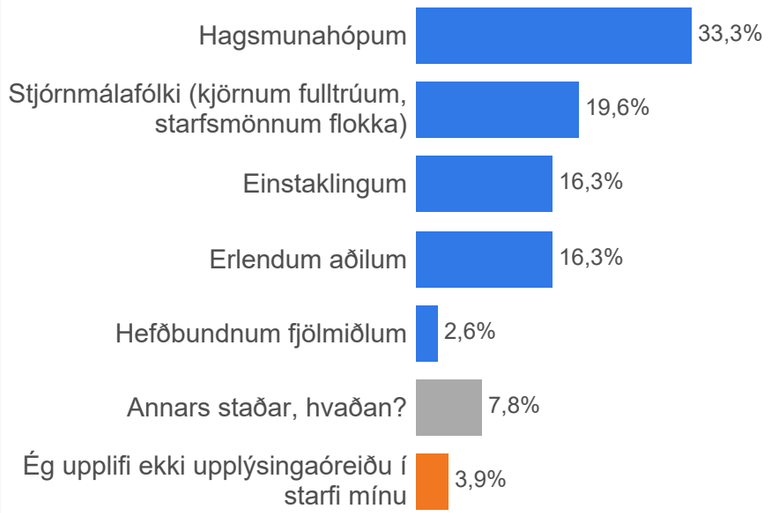
09. Hversu örugg(ur/t) eða óörugg(t/ur) ert þú í að greina á milli upplýsingaóreiðu og réttra upplýsinga?

14. Telur þú mikla eða litla þörf vera á fræðslu um upplýsingaóreiðu fyrir starfandi blaðamenn?

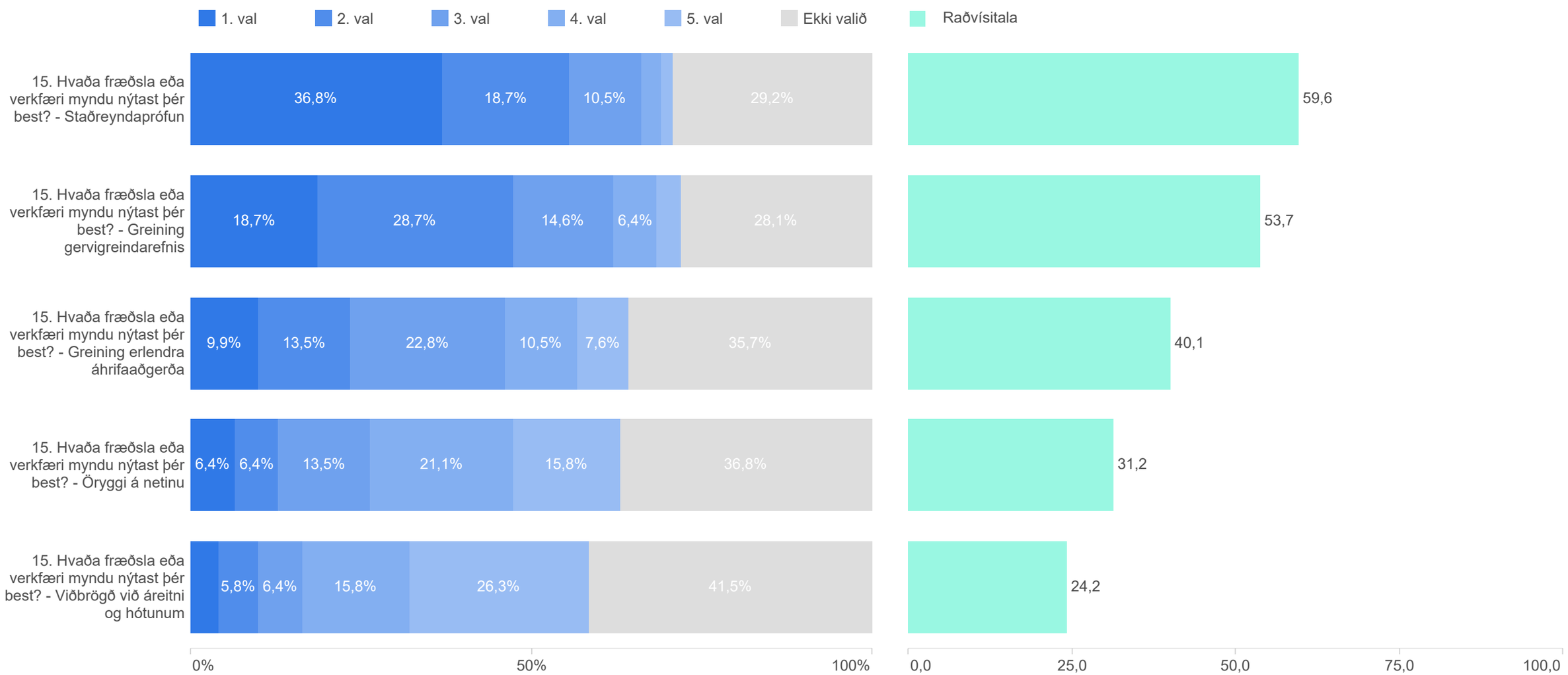
03. Frá hverjum telur þú að upplýsingaóreiða sem þú upplifir í þínu starfi komi oftast?

Maskína

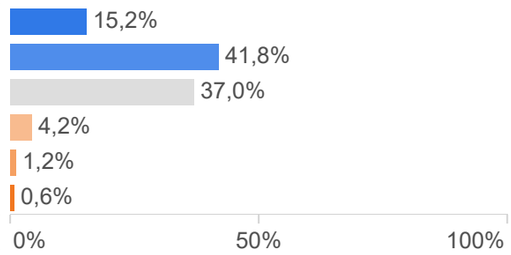
15. Hvaða fræðsla myndi nýtast þér best?

Spurningin var röðunarspurning þar sem svarandi raðaði atriðunum þannig að fyrsta val væri í fyrsta sæti og koll af kolli.

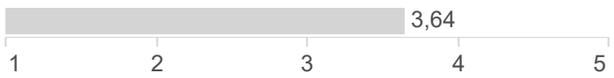

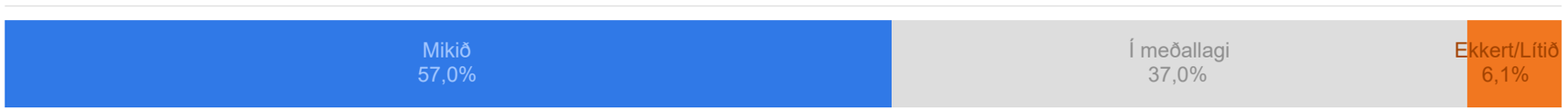
01. Hversu mikið eða lítið vandamál telur þú upplýsingaóreiðu vera fyrir íslenska fjölmiðla?

	Fjöldi	%
Mjög mikið (5)	25	15,2%
Fremur mikið (4)	69	41,8%
Í meðallagi (3)	61	37,0%
Fremur lítið (2)	7	4,2%
Mjög lítið (1)	2	1,2%
Ekkert (1)	1	0,6%
Fjöldi svara	165	100,0%
Veit ekki	3	1,8%
Vil ekki svara	3	1,8%
Heildarfjöldi	171	100,0%

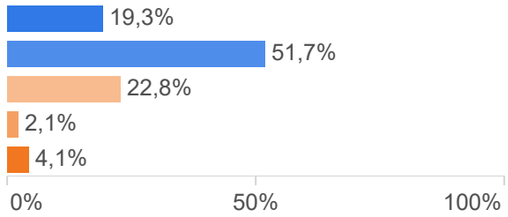
Meðaltal	3,64
Vikmörk (±)	0,13
Staðalfrávik	0,86

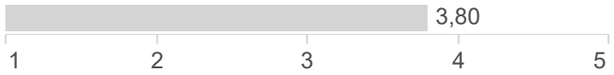

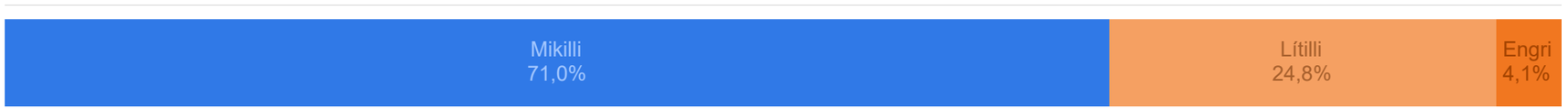
02. Hefur þú tekið eftir mikilli, lítilli eða engri aukningu á upplýsingaóreiðu sl. þrjú ár í starfi þínu?

	Fjöldi	%
Mjög mikilli aukningu (5)	28	19,3%
Mikilli aukningu (4)	75	51,7%
Lítilli aukningu (3)	33	22,8%
Mjög lítilli aukningu (2)	3	2,1%
Engri aukningu (1)	6	4,1%
Fjöldi svara	145	100,0%
Veit ekki	22	12,9%
Vil ekki svara	4	2,3%
Heildarfjöldi	171	100,0%

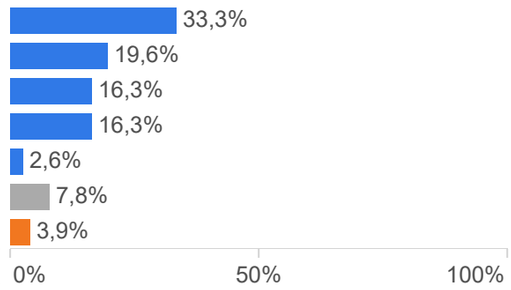
Meðaltal	3,80
Vikmörk (±)	0,15
Staðalfrávik	0,92

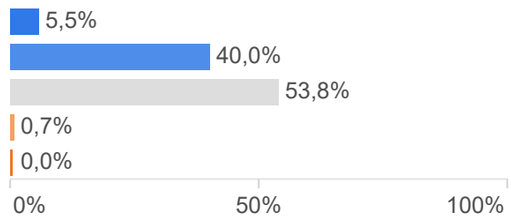
03. Frá hverjum telur þú að upplýsingaóreiða sem þú upplifir í þínu starfi komi oftast?

	Fjöldi	%
Hagsmunahópum	51	33,3%
Stjórnmálafólki (kjörnum fulltrúum, starfsmö..	30	19,6%
Einstaklingum	25	16,3%
Erlendum aðilum	25	16,3%
Hefðbundnum fjölmiðlum	4	2,6%
Annars staðar, hvaðan?	12	7,8%
Ég upplifi ekki upplýsingaóreiðu í starfi mínu	6	3,9%
Fjöldi svara	153	100,0%
Veit ekki	8	4,7%
Vil ekki svara	10	5,8%
Heildarfjöldi	171	100,0%

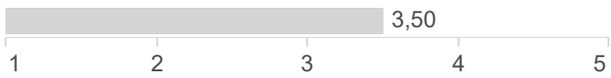

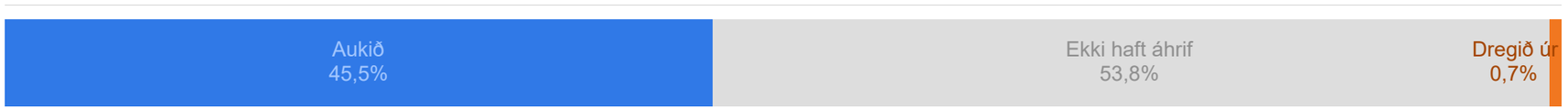
04. Hefur upplýsingaóreiða aukið eða dregið úr álagi í starfi þínu eða hefur hún ekki haft nein áhrif?

	Fjöldi	%
Aukið mikið (5)	8	5,5%
Aukið nokkuð (4)	58	40,0%
Ekki haft áhrif á álag í mínu starfi (3)	78	53,8%
Dregið nokkuð úr (2)	1	0,7%
Dregið mikið úr (1)	0	0,0%
Fjöldi svara	145	100,0%
Veit ekki	18	10,5%
Vil ekki svara	8	4,7%
Heildarfjöldi	171	100,0%

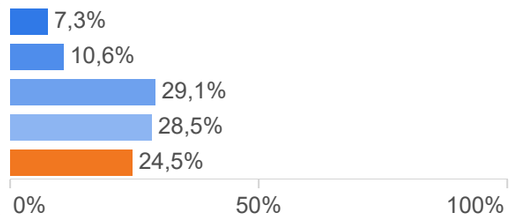
Meðaltal	3,50
Vikmörk (±)	0,10
Staðalfrávik	0,65

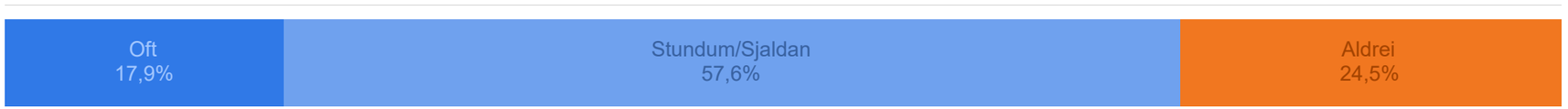
05. Hefur þú oft, stundum, sjaldan eða aldrei orðið fyrir áreitni eða fjandsemi vegna fréttaflutnings af málum þar sem upplýsingaóreiða er algeng?

	Fjöldi	%
Mjög oft (5)	11	7,3%
Fremur oft (4)	16	10,6%
Stundum (3)	44	29,1%
Sjaldan (2)	43	28,5%
Aldrei (1)	37	24,5%
Fjöldi svara	151	100,0%
Veit ekki	8	4,7%
Vil ekki svara	12	7,0%
Heildarfjöldi	171	100,0%

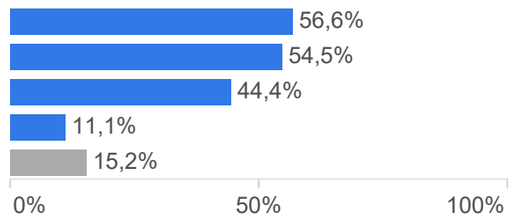
Meðaltal	2,48
Vikmörk (±)	0,19
Staðalfrávik	1,18

06. Hvers konar áreitnin og/eða fjandsemi hefur þú upplifað?

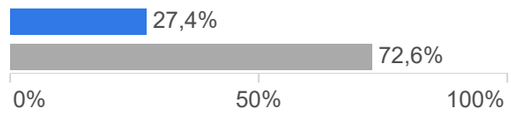
	Fjöldi	%
Móðganir	56	56,6%
Árásir á samfélagsmiðlum	54	54,5%
Áreitni á netinu	44	44,4%
Hótanir	11	11,1%
Annað, hvað?	15	15,2%
Fjöldi svara	180	100,0%
Veit ekki	4	3,5%
Vil ekki svara	11	9,6%
Heildarfjöldi	195	100,0%
Fjöldi svarenda	114	100,0%

Aðeins þeir sem sögðust hafa lent í áreitni (sp. 09) fengu þessa spurningu. Hér var hægt að merkja við fleiri en einn svarmöguleika. Því eru fleiri svör en svarendur.

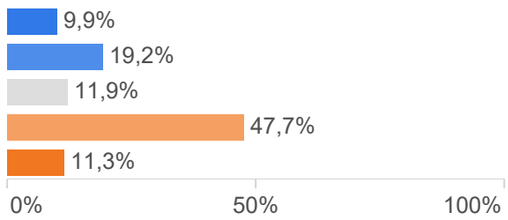
07. Hefur þú einhvern tímann ákveðið að fjalla ekki um mál vegna viðbragða í þinn garð sem málið gæti haft í för með sér?

	Fjöldi	%
Já	40	27,4%
Nei	106	72,6%
Fjöldi svara	146	100,0%
Veit ekki	11	6,4%
Vil ekki svara	14	8,2%
Heildarfjöldi	171	100,0%

08. Hefur upplýsingaóreiða aukið eða dregið úr trausti almennings til fjölmiðla að þínu mati eða ekki haft nein áhrif?

	Fjöldi	%
Aukið mjög mikið (5)	15	9,9%
Aukið nokkuð mikið (4)	29	19,2%
Hvorki aukið né dregið úr trausti (3)	18	11,9%
Dregið nokkuð úr (2)	72	47,7%
Dregið mjög mikið úr (1)	17	11,3%
Fjöldi svara	151	100,0%
Veit ekki	11	6,4%
Vil ekki svara	9	5,3%
Heildarfjöldi	171	100,0%

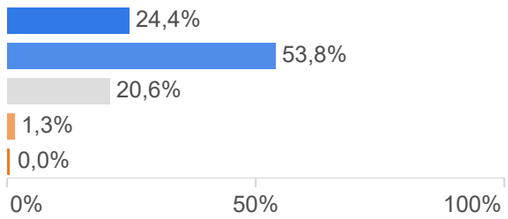
Meðaltal	2,69
Vikmörk (±)	0,19
Staðalfrávik	1,20

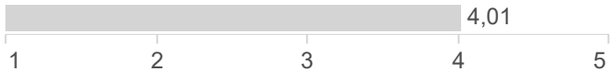

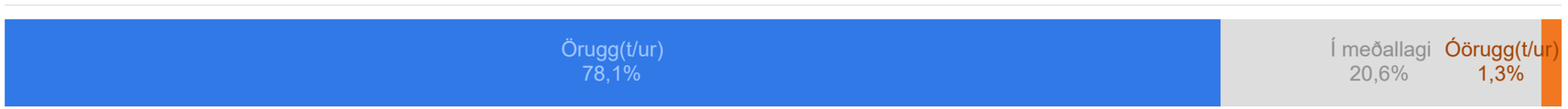
09. Hversu örugg(ur/t) eða óörugg(t/ur) ert þú í að greina á milli upplýsingaóreiðu og réttra upplýsinga?

	Fjöldi	%
Mjög örugg(t/ur) (5)	39	24,4%
Frekar örugg(t/ur) (4)	86	53,8%
Í meðallagi (3)	33	20,6%
Frekar óörugg(t/ur) (2)	2	1,3%
Mjög óörugg(t/ur) (1)	0	0,0%
Fjöldi svara	160	100,0%
Veit ekki	1	0,6%
Vil ekki svara	10	5,8%
Heildarfjöldi	171	100,0%

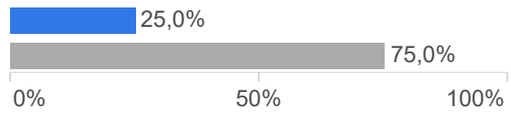
Meðaltal	4,01
Vikmörk (±)	0,12
Staðalfrávik	0,75

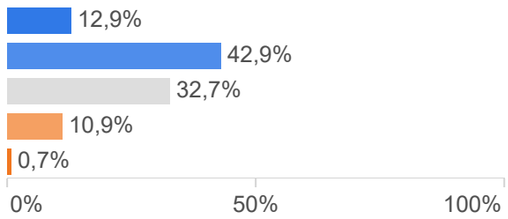
10. Hefur vinnustaður þinn sett sér verklag vegna upplýsingaóreiðu?

	Fjöldi	%
Já	25	25,0%
Nei	75	75,0%
Fjöldi svara	100	100,0%
Á ekki við	12	7,0%
Veit ekki	50	29,2%
Vil ekki svara	9	5,3%
Heildarfjöldi	171	100,0%

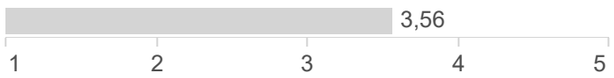

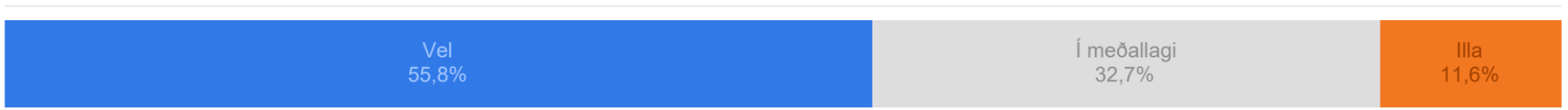
11. Hversu vel eða illa telur þú að vinnustaður þinn sé í stakk búinn að geina og í framhaldi takast á við upplýsingaóreiðu?

	Fjöldi	%
Mjög vel (5)	19	12,9%
Frekar vel (4)	63	42,9%
Í meðallagi (3)	48	32,7%
Frekar illa (2)	16	10,9%
Mjög illa (1)	1	0,7%
Fjöldi svara	147	100,0%
Á ekki við	9	5,3%
Veit ekki	6	3,5%
Vil ekki svara	9	5,3%
Heildarfjöldi	171	100,0%

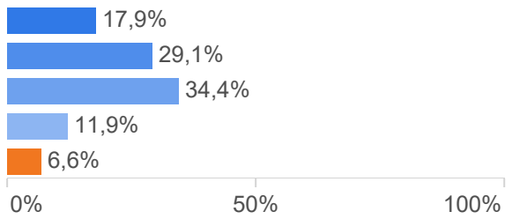
Meðaltal	3,56
Vikmörk (±)	0,14
Staðalfrávik	0,88

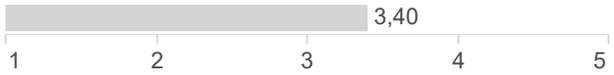

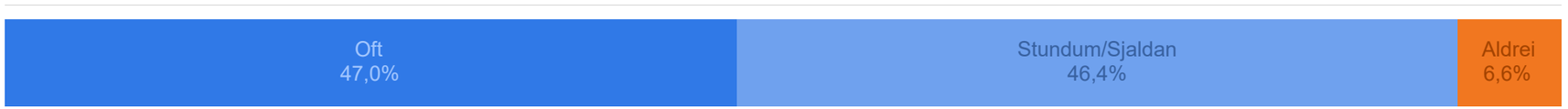
12. Hefur þú í starfi þínu oft, stundum, sjaldan eða aldrei orðið var(t)/vör við efni sem virðist búið til með gervigreind og var sett fram sem raunverulegt?

	Fjöldi	%
Mjög oft (5)	27	17,9%
Nokkuð oft (4)	44	29,1%
Stundum (3)	52	34,4%
Sjaldan (2)	18	11,9%
Aldrei (1)	10	6,6%
Fjöldi svara	151	100,0%
Veit ekki	6	3,5%
Vil ekki svara	14	8,2%
Heildarfjöldi	171	100,0%

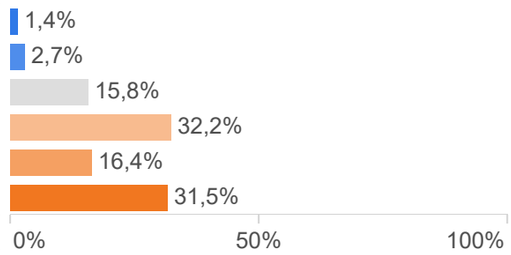
Meðaltal	3,40
Vikmörk (±)	0,18
Staðalfrávik	1,11

13. Hefur þú fengið mikla, litla eða enga þjálfun eða fræðslu um upplýsingaóreiðu í tengslum við starf þitt?

	Fjöldi	%
Mjög mikla (5)	2	1,4%
Fremur mikla (4)	4	2,7%
Í meðallagi (3)	23	15,8%
Fremur litla (2)	47	32,2%
Mjög litla (1)	24	16,4%
Enga (1)	46	31,5%
Fjöldi svara	146	100,0%
Veit ekki	5	2,9%
Vil ekki svara	20	11,7%
Heildarfjöldi	171	100,0%

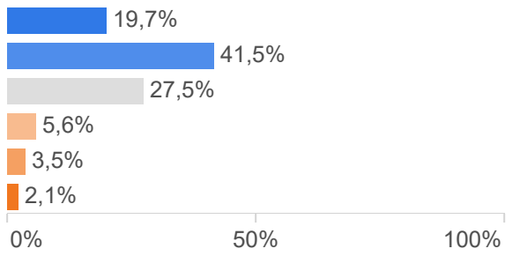
Meðaltal	1,77
Vikmörk (±)	0,20
Staðalfrávik	0,91

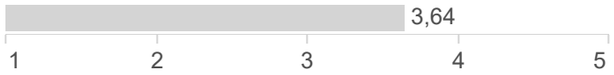

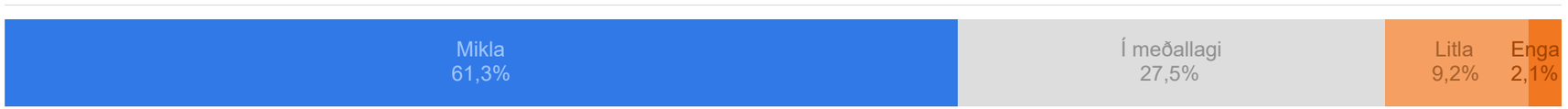
14. Telur þú mikla eða litla þörf vera á fræðslu um upplýsingaóreiðu fyrir starfandi blaðamenn?

	Fjöldi	%
Mjög mikla (5)	28	19,7%
Fremur mikla (4)	59	41,5%
Í meðallagi (3)	39	27,5%
Fremur litla (2)	8	5,6%
Mjög litla (1)	5	3,5%
Enga (1)	3	2,1%
Fjöldi svara	142	100,0%
Veit ekki	9	5,3%
Vil ekki svara	20	11,7%
Heildarfjöldi	171	100,0%

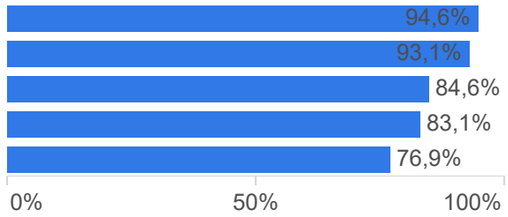
Meðaltal	3,64
Vikmörk (±)	0,18
Staðalfrávik	1,04

15. Hvaða fræðsla eða verkfæri myndu nýtast þér best? - Allt sem var valið

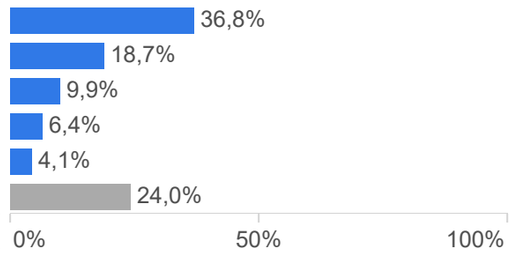
	Fjöldi	%
Greining gervigreindarefnis	123	94,6%
Staðreyndaprófun	121	93,1%
Greining erlendra áhrifaaðgerða	110	84,6%
Öryggi á netinu	108	83,1%
Viðbrögð við áreitni og hótunum	100	76,9%
Fjöldi svara	562	100,0%
Veit ekki	22	12,9%
Vil ekki svara	19	11,1%
Heildarfjöldi	603	100,0%
Fjöldi svarenda	171	100,0%

Hér áttu svarendur að raða atriðum í mikilvægisröð. Fyrir ofan má sjá öll þau atriði sem voru valin.

15. Hvaða fræðsla eða verkfæri myndu nýtast þér best? - Valið sem mikilvægasti þátturinn

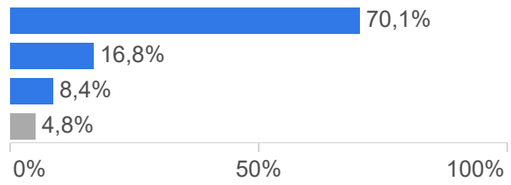
	Fjöldi	%
Staðreyndaprófun	63	36,8%
Greining gervigreindarefnis	32	18,7%
Greining erlendra áhrifaaðgerða	17	9,9%
Öryggi á netinu	11	6,4%
Viðbrögð við áreitni og hótunum	7	4,1%
Ekki valið	41	24,0%
Fjöldi svara	171	100,0%

Hér áttu svarendur að raða atriðum í mikilvægisröð. Fyrir ofan má sjá þau atriði sem svarendur settu í 1. sæti.

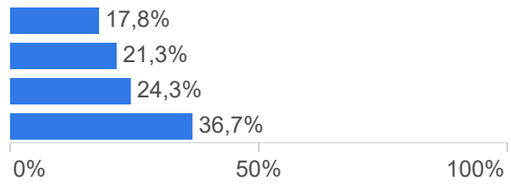
16. Hvert er þitt aðalstarf?

	Fjöldi	%
Blaðamaður/fréttamaður/dagskrárgerðama..	117	70,1%
Ritstjóri/fréttastjóri	28	16,8%
Ljósmyndari/tökumaður/pródúsent	14	8,4%
Annað, hvað?	8	4,8%
Fjöldi svara	167	100,0%
Vil ekki svara	4	2,3%
Heildarfjöldi	171	100,0%

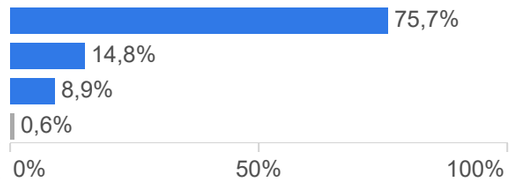
17. Hve lengi hefur þú starfað við blaðamennsku?

	Fjöldi	%
Minna en 5 ár	30	17,8%
5–10 ár	36	21,3%
11–20 ár	41	24,3%
Meira en 20 ár	62	36,7%
Fjöldi svara	169	100,0%
Vil ekki svara	2	1,2%
Heildarfjöldi	171	100,0%

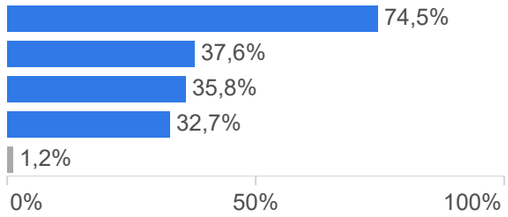
18. Hver er staða þín á vinnumarkaði sem blaðamaður?

	Fjöldi	%
Launþegi í fullu starfi	128	75,7%
Sjálfstætt starfandi	25	14,8%
Launþegi í hlutastarfi	15	8,9%
Annað, hvað?	1	0,6%
Fjöldi svara	169	100,0%
Vil ekki svara	2	1,2%
Heildarfjöldi	171	100,0%

19. Á hvernig miðli/ miðlum starfar þú?

	Fjöldi	%
Vefmiðli	123	74,5%
Útvarpi	62	37,6%
Sjónvarpi	59	35,8%
Prentmiðli	54	32,7%
Annað, hvað?	2	1,2%
Fjöldi svara	300	100,0%
Vil ekki svara	5	2,9%
Heildarfjöldi	305	100,0%
Fjöldi svarenda	170	100,0%

Hér var hægt að velja fleiri en einn svarmöguleika. Því eru fleiri svör en svarendur.